

2017-09-05

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar från Sverigefinländarnas delegation

Ert diarienummer Ku2017/01534/DISK

Ang SOU 2017:60 Nästa steg? – Förslag för en stärkt minoritetspolitik

Sverigefinländarnas delegation, nedan Delegationen, välkomnar rubricerade utredning och tackar för möjligheten att lämna ett remissvar.

Delegationen delar utredningens problembild och tillstyrker förslagen.

Delegationen vill särskilt lyfta fram och kommentera följande:

2.1.1 Utredningens avgränsningar och prioriteringar

Delegationen ser även framemot utredningens slutbetänkande. Utredningens tilläggsdirektiv och utredningens kap 12 "Övriga frågor som regeringen bör uppmärksamma", innehåller många angelägna frågor som kräver överväganden.

3.8.2 Minoritetspolitiken behöver integreras bättre inom andra områden

Delegationen delar utredningens bedömning och anser att den bör synliggöras tydligt i arbetet med regleringsbrev.

4.1.2 Reglering av in- och utträde i förvaltningsområde

Delegationen delar utredningens bedömning och tillstyrker dess förslag.

Delegationen utgår från att kommuner som ansökt om frivillig anslutning vill aktivt värna de nationella minoriteterna. Utredningen konstaterar att det stora intresset att ingå i förvaltningsområdena får ses som en av minoritetspolitikens stora framgångar. Det är viktigt att nya kommuner får ansluta sig.

Delegationen har förståelse för att frågan om utträde behöver regleras. Vi delar utredningens uppfattning om att utträdesmöjligheten ska användas i undantagsfall, av synnerliga skäl med hänsyn tagen till den berörda nationella minoritetens synpunkter.

4.1.3 Rätten att använda finska, samiska och meänkieli i kontakter med myndigheter

Det är bra att bestämmelsen föreslås omfatta Arbetsförmedlingen och meänkieli.

Delegationen anser att rätten att använda minoritetsspråk behöver utredas vidare. Av utredningen framgår inte vad en förenkling av reglerna skulle innebära. Vi anser att den vart fall inte får inskränka nuvarande skrivningar.

4.2.1 Det grundläggande skyddet har fått dåligt genomslag

Delegationen delar utredningens bedömning.

Delegationen är övertygad om att det behövs tydlighet och kraftfulla åtgärder för att uppnå en medveten minoritetspolitik i Sverige!

4.2.2 En stärkt medvetenhet om minoritetspolitiken

Ett utmärkt förslag av utredningen. Positivt med införandet av en skyldighet för samtliga kommuner och landsting att anta dokumenterade mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet och hur det ska följas upp samt vilka utbildningsinsatser som behövs.

4.3.4 Förutsättningarna för barn och ungdomar bör beaktas särskilt

Delegationen delar utredningens bedömning och tillstyrker dess förslag.

Delegationen vill påtala att när det offentliga gör barnkonsekvensanalyser så glöms nationella minoritetsbarns särskilda rättigheter ofta bort.

4.3.5 Statsbidrag till nationella minoritetsorganisationer

Delegationen välkomnar förslaget om höjning av anslaget. Det är bekymmersamt att den nuvarande förordningstexten innebär att paraplyorganisation- som Sverigefinländarnas delegation- inte kan få del av den rörliga delen av statsbidraget till minoritetsorganisationer. Dessa medel är specifikt avsedda för att "stärka sverigefinnarnas samråd och dialog med kommunerna i förvaltningsområdet". Det finns behov av att även kunna göra annat, t ex följa upp och analysera efterlevnaden av minoritetskonventionerna och minoritetslagstiftningen samt utbilda i frågor som kan stärka den nationella minoriteten sverigefinnar. Så en reglering som möjliggör större anslag enligt förordningen behövs. Med en så liten budget som Sverigefinländarnas delegation har är det i praktiken svårt att anställa medarbetare och det i sin tur påverkar möjligheterna att fullt ut nyttja särskilt avsatta medel i regleringsbrevet.

5.2 En nystart för uppföljning och samordning av minoritetspolitiken

Delegationen delar utredningens bedömning och anser att det behövs kraftfulla åtgärder för att åstadkomma en medveten minoritetspolitik. Det förutsätter tydlighet från beslutsfattarna och förbättringar avseende både en fördjupad förståelse för minoritetsfrågorna samt förmåga att få statliga myndigheter, kommuner och landsting att vilja och ta ansvar.

För att implementeringen av Europarådets minoritetskonventioner och minoritetslagstiftningen ska kunna förbättras och effektiviseringen på lokal nivå ska öka krävs ett tydligare främjande och ett aktivare stödjande samt en samordnande roll hos uppföljningsmyndigheten än det som erbjudits. Delegationens uppfattning är att uppföljningsmyndighetens tolkning av sitt uppdrag för finskans del har varit passiv. Många kommuner inom förvaltningsområdet för finska har inte fått det stöd de behöver, även kommunala samordnare har upplevt negativt bemötande från Länsstyrelsen och vänder sig inte dit i fortsättningen. Delegationen är medveten om att det finns samordnare som anser att det fungerar bra med Länsstyrelsen. Behovet av personal med språk- och kulturkompetens på Länsstyrelsen har påtalats vid flera tillfällen utan resultat. Delegationen

är övertygad om att språk- och kulturkompetens skulle underlätta både inhämtande av information i uppföljningsuppdraget och allmänhetens kontakt med myndigheten. Förtroendet för Länsstyrelsens genomförande av uppdraget skadades allvarligt av att Länsstyrelsen i februari 2016, utan att ha lagstöd, lämnade förslag på riktlinjer för användning av statsbidrag. När kommunala samordnare i det finska förvaltningsområdet genom en skrivelse begärt få mera stöd har detta avfärdats av Länsstyrelsens medarbetare. Dessa brister i hanteringen och uppföljningen har också påtalats för Europarådets granskningskommitté.

Det behövs en myndighet vars huvudsakliga uppdrag är förverkligande av minoritetspolitiken – inte ett uppdrag bland andra som tenderar att prioriteras ned eller inte uppmärksammas.

5.3.2 Det är för närvarande inte möjligt att införa en rätt att överklaga beslut

Delegationen anser det olyckligt att utredaren enligt sina direktiv inte fått överväga möjligheten att införa tillsyn och sanktioner.

7.5 Äldreomsorg på minoritetsspråk, en tydligare anknytning till sociallagstiftningen

Delegationen har i sitt remissvar till Socialdepartementet angående nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre (SOU 2017:21)

hänvisat till denna om stärkt minoritetspolitik. Delegationen har även tillstyrkt förslaget om att den tillsatta översynen av socialtjänstlagen bör överväga om det är mer ändamålsenligt att reglera äldreomsorgen i egen lag. Delegationen anser att frågan om vård och omsorg om äldre är så komplex att egen lag skulle vara motiverad.

8.2.3 Kommunernas rekrytering och fortbildning av personal

Delegationen anser det utmärkt att utredningen lyfter fram "Att kunna ett minoritetsspråk bör på samma sätt som andra specialkunskaper vara meriterande vid såväl anställning som lönesättning".

10.2.2 Språkcentrum eller liknande insatser bör övervägas även för de andra minoritetsspråken

Delegationen tillstyrker utredningens förslag och anser det angeläget att ärendet fortskrider, och att inrättandet av språkcentrum för finska och meänkieli inte fördröjs på grund av att frågan beträffande andra minoritetsspråk ännu inte har förstuderats.

11.4.4 Vikten av förebilder och synlighet inom kulturen

"Det är viktigt att ett nationellt minoritetsperspektiv genomsyrar de stödsystem som finns för kulturlivet", delegationen delar utredningens bedömning.

Delegationen anser det angeläget att kulturinstitutioners och Myndighetens för kulturanalys roll i synliggörandet av nationella minoriteter, och att deras respektive uppdrag att främja de nationella minoriteters språk och – kultur blir tydliga.

Delegationen konstaterar att detta arbete knappt påbörjats och framhåller att det kräver långsiktighet. Ett konkret, positivt exempel är Riksteaterns verksamhet med finska teatergästspel. Ambitionen att nå även svenskspråkig publik kräver långsiktighet. Positivt är det finskspråkiga kulturutbudet kan breddas och utökas med fiberöverföringar.

Avslutningsvis konstaterar Delegationen att förverkligandet av utredningens positiva förslag skulle åstadkomma viktiga förändringar och stärka de nationella minoriteternas rättigheter.

Ett rejält kliv för stärkt minoritetspolitik innebär:

- 1) Inrättande av en särskild myndighet för uppdraget att följa upp, främja och samordna minoritetspolitiken och
- 2) inrättande av ett språkcentrum för finska och meänkieli, åtföljt av liknande för övriga nationella minoritetsspråk samt
- 3) utvidgning av förvaltningsområdet med flera kommuner.

För Sverigefinländarnas delegation

Raija Metso Korpela

Ordförande

e-post: raija.metso@outlook.com, sverigefinne@gmail.com

mb 0736-540 450